

Тема. Гендеризація родини.

План.

1. Традиційна модель шлюбу.
2. Гендеризація хатніх обов'язків.
3. Гендерні проблеми родини.

1. Традиційна модель шлюбу.

Спроби збереження традиційної нуклеарної родини, що розглядалась як універсальна модель: жінка-домогосподарка, чоловік-годувальник.

Спроби збереження – за допомогою карних санкцій з боку держави: закони, спрямовані на обмеження розлучень, обмеження права жінки на аборт, відтворення гетеросексуальної родини як норми, перетворення шлюбу із юридичного контракту на «священний союз».

Критика: політика «подвійного стандарту»: обмеження жінок у правах, контроль народжуваності, розгляд тих, хто не відповідає даній моделі, як неповноцінних.

Політика багатоманітності форм родини.

Інститут родини – популярний, але еластичний. Половина шлюбів – повторні (віра в інститут).

Проблема – не у кризі інституту шлюбу, а у романтизованих уявленнях представників старших поколінь про те, що всі мають наслідувати одній моделі.

Родина не є закритим інститутом, як прийнято вважати. Такі показники, як заробітна плата, інфраструктура та інші впливають на її розвиток.

Л.Стоун – трансформація форм сімейного життя. Стадії:

- 1) відкрита родова родина (XIV-XV) – нуклеарна родина, яка веде власне домашнє господарство та має тісний зв'язок із місцевою спільнотою та іншими родичами. Відносини не передбачали емоційної близькості. Індивідуально свобода вибору була підкорена груповому інтересу. Не існувало поняття недоторканості приватного життя;
- 2) ізольована патріархальна родина (XVI-XVII) – родина перетворюється на відокремлену та втрачає зв'язок із місцевою общиною. Супроводжується зростання авторитарної влади батька та усвідомлення значущості батьківської та материнської любові;
- 3) замкнена нуклеарна родина – тісний емоційний зв'язок між її членами, високий рівень відокремленості та підвищена увага до виховання дітей. В основі шлюбу знаходиться індивідуальний вибір.

Традиційна модель була сформована у XVIII столітті. Риси:

- базувалась на батьківській владі;- етика емоційного індивідуалізму;
- заохочення близьких емоційних стосунків між членами подружжя;
- заохочення заключення шлюбу на основі взаємної приязні.

Наслідок слідування моделі – зниження кількості насильства у родині.

До початку ХХст. чоловіки та жінки працювали і на роботі, і вдома сумісно. Дитину виховував батько відповідної статі. Потім – більш чіткий розподіл сфер: чоловік робота, жінка – будинок. Більша частота чоловічої роботи внаслідок індустріальної революції була автоматизована. Таке вивільнення чоловіків призвело до збільшення жінок та їх ролі у родині. Хатня робота починає розглядатись як мистецтво та місія, покладена на жінку Богом. Прибирання та виховання дітей цілком була перекладена на плечі жінки. Новий розподіл був обґрунтований ідеологічно та детально описаний у художній літературі.

Герда Лернер – нова ідеологія репрезентує історичне зниження статусу жінки.

Для чоловіків, що більшу частину часу проводять поза домом нова функція родини – емоційна підтримка. Перекладання відповідальності за родину на жінку – зменшення ступеня їх інтеграції у різні спільноти, яке компенсувалось більш високим статусом заміжніх жінок.

Розгляд материнства як основної функції жінок призвів до зменшення важливості батьківства («недільне батьківство»). Початок ХХст. – заохочення чоловіків до батьківства.

«Універсальна» модель є результатом збігу низки історичних обставин: вихід жінок на ринок праці після II Світової війни, державна підтримка родини, зниження віку вступу у шлюб (як реакція на розлуку протягом війни, як спроба подолати депресію). Модель була проголошена як природня та єдино можлива. Надалі – спроби держави закріпити її.

Підтримка з боку науковців. Т.Парсонс – закрита нуклеарна родина із розподілом сфер обслуговує більшу частину потреб населення і вимагає розподілу ролей на експресивні (жіночі) та інструментальні (чоловічі). Наслідок: чоловік має професійно самореалізуватись, жінка – забезпечити емоційну теплоту. *Трасса 66*.

Наслідок – відчуження чоловіків від емоційної сфери, у жінок – протест проти постійної хатньої роботи. Альтернатива образу годувальника – молодіжні субкультури бітників, молодих злочинців та плейбойів. Родина протиставляється як альтернатива зовнішньому світу у задоволення емоційних потреб людини.

Економічний зріст та зменшення дозволів призвело до послаблення сімейних відносин (5-тигодинний батько стає міфом). Наслідок – модифікації у системі відносин:

- збільшення віку вступу у шлюб;
- зниження культури дітей;
- збільшення кількості неповних родин;
- збільшення кількості людей, що жодного разу не вступали у шлюб.

За сімейні цінності: Н'ют Грінгінг, спікер палати конгресу: білик хлопець, народжений у неповній родині, вихований матір'ю-одиначкою, який потім розлучився зі своєю першою дружиною, ніколи не сплачував аліментів або допомоги на дитину, не підтримує ніякого контакту зі своїми дітьми і має сестру лесбіянку, яка недавно завела свою власну сім'ю.

Традиційна родина не є нормою для всіх держав: підтримують ідею -

СШФ — 48%, в Чилі 49%, во Франції 46% і в Японії 46%. Тільки у Венгрії структуру підтримало — 66%; Іспанія (27%), Індія (28%), Німеччина (28%) та Тайвань (26%).

2. Гендеризація хатніх обов'язків.

Шлюб – як «полювання». Для жінки – успіх, для чоловіка – втрата «волі».

Джессі Бернадт: виділила поняття шлюб «для нього» та шлюб «для неї», засноване на вимірюванні індексів щастя та депресії. «Для нього» - більш переваг, ніж «для неї». Задоволеність шлюбом вище для чоловіка, хоча ініціатором розлучення жінка буває рідко.

Причана – традиційний розподіл ролей, коли жінка працює і в приватній, і в публічній сфері, а чоловік – лише в публічній.

Погіршення задоволеності шлюбом – наявність дітей (!альтернативні дослідження). Рівень добробуту та щастя більше у тих, хто не має дітей.

Жінки працюють більше, але насолоджуються сімейним життям менше.

Перетворення хатньої роботи на обов'язок жінки – наслідок домінування чоловіків, а не її біологічної схильності до готування їжі та прибирання.

Достатня кількість паттернів домашньої роботи – якщо чоловік бажає прийняти активну участь, він достатньо швидко здатен оволодіти всіма необхідними навичками.

Але розподіл є досить стійким.

Рівний розподіл обов'язків – 1/5. Більшість – «іноді». Збереження розподілу сфер у хатній роботі: жінка – внутрішня частина будинку, чоловік – зовнішня (відкрите повітря).

Кількість пунктів майже однакова, але для жінок робота регулярна, для чоловіків – менш постійна (помити машину тощо).

Чоловік розглядає власну участь як допомогу, жінка – як необхідну складову для підтримання будинку.

Останні часи – збільшення % чоловіків, що допомагають дружинам, але обсяг роботи залишається майже незмінним – 1/5.

Розподіл: афроамериканські чоловіки виконують більше роботи по дому, ніж білі. Представники середнього класу частіше займаються дітьми, висококваліфіковані спеціалісти майже не приймають участі у хатній роботі (причина – ненормований робочий графік). За

результатами чоловіків майже не хвилює, як виглядає їх оселя.

Гендерний розрив збільшується за наявності дітей. Перші роки – переважна участь жінки. Розрив зберігається і надалі (причина – потреба у більшому фінансовому забезпеченні).

3. Гендерні проблеми родини.

1) відсутність погодженої національної політики, що врівноважує права та обов'язки членів подружжя – догляд за дітьми не передбачає сторонньої допомоги, зростає напруга між чоловіком та жінкою;

2) відсутність дошкільних дитячих закладів та відмова батьків (вплив стереотипу. Знаходження дитини не впливає на рівень прив'язаності та любові до батьків). Причина – публікації про домагання та насильство. Лейтмотив – якби діти знаходились вдома із матір'ю...;

3) протиріччя у суспільній свідомості – жінок із нижчих класів заохочують шукати роботу поза домом, із середніх – повернутись додому та піклуватись про дітей (суперечливо – Дурнушка Бетті). Дослідження – діти із родин, де жінка працює, легше знаходять роботу, мають більше ролей для наслідування, приймають більшу відповідальність у родині;

Дослідження – рівень задоволеності на роботі впливає на рівень задоволеності шлюбом (якщо високий у професійній сфері, зростає і в особистій); зменшення кількості стресів, якщо працюють обидва супруги.

Можливість успішної кар'єри – тільки якщо чоловік бере на себе половину хатніх обов'язків.

4) «діти, що народжують дітей» - збільшення рівня народжуваності у неповнолітніх (США – найвищий у світі – майже 9% всіх вагітностей у країні).

Причини – спроби запровадження карних заходів – обмеження доступу до заходів контрацепції та інформативності щодо статевого життя.

Спроба звинуватити чоловіка у безвідповідальності (фільм «17 дівчат»).

Діти без батьків. «Маскулінізація безвідповідальності» зростання кількості злочинців серед дітей із неповних родин. Причина – бідність, а не відсутність б'їтька.

Швеція, Норвегія, Данія – низький % шлюбів – є доступ до системи охорони здоров'я, система дитячих закладів. Шлюб – причина є не економічна, а емоційна.

5) зростання рівня розлучень (майже у 4 рази за 100 років). Причина популяризації розлучень – зменшення кількості насильства у шлюбі. Після розлучення дохід жінки зменшується, чоловіка – зростає (фільм «Модная мамочка»); щодо емоційного стану – у жінки покращується, у чоловіка – погіршується. Більше половини батьків не спілкуються із дітьми після розлучення. Учуть у подальшому батька залежить від якості емоційних відносин між членами подружжя (спілкування із обома батьками – в інтересах дитини).

Наслідки розлучення для дітей: із стабільним, але нещасливим шлюбом батьків – погіршення у навчанні; розлучення як результат неякісного шлюбу – тимчасовий стрес із поверненням до нормального психоемоційного розвитку. Дослідження – виховання проблемних підлітків у розлучених родинах: як правило, проблеми починались до розлучення.

6) проблеми із визначенням батьків, що визнаються опікунами дітей після розлучення. До II Світової користувались економічним критерієм та діти залишались із батьком. Сьогодні – критерій піклування то догляду. 63% батьків вимагають опіки.

Багато чоловіків розглядають батьківство та шлюб як один контракт. Розлучення – ейфорія «волі» та позбавлення від проблем. Останні часи – виникнення організацій, що відстоюють права батьків після розлучення. Для дітей корисніше сумісне виховання. Більші труднощі для батьків, ніж для дитини – необхідність владнання конфлікту.

7) насильство у родині. Більшість форм насильства – ініціатором є чоловіки. Покарання є необхідним, але систематичні тілесні покарання не схвалюються (20% - б'ють різними предметами, 10% - пінають, 20% - систематичні побиття). Більшість

звинувачуваних у смерті дитини – бійки та відчими. Насильство у родинах дітьми сприймається як узаконене та діти активно оволодівають ним. Насильство між дітьми віддзеркалює модель поведінки між батьками. 9% - насильство дітей над батьками.